EFECTELE INTENTĂRII PROCEDURII DE INSOLVABILITATE

Gheorghe MACOVEI

Procedura de insolvabilitate rămâne a fi una dintre cele mai controversate proceduri sub aspectul interpretărilor ce le provoacă,începând de la natura juridică a acesteia şi terminând cu tipurile de acte jurisdicționale prin care are loc încetarea acesteia.

Astfel instituția intentării procedurii de insolvabilitate rămâne a fi una din cele mai dificile instituții sub aspectul interpretării acesteia şi înțelegerii efectelor ei, deoarece este absolut diferită de intentarea unui proces civil în ordine generală.

Pornind de la doctrina autohtonă, procedura examinării şi soluționării de către instanțele de judecată a oricărei pricini civile este marcată la început de faza intentării procesului civil [1, p.7]. Prin urmare, la nivel doctrinar este acceptat faptul că orice cauză civilă începe prin intentarea acesteia. Inexistența, a ceea ce numim proces civil, anterior intentării pricinii civile se demonstrează şi prin efectele intentării procesului asupra drepturilor şi obligațiilor justițiabililor, deoarece intentarea procesului civil are drept efect apariția raporturilor procesual-civile şi nemijlocit obținerea calității procesuale (reclamant, pârât ş.a.), precum şi a drepturilor şi obligațiilor procesuale [2, p.8].

O situație cu totul diferită avem în cadrul procedurii de insolvabilitate, deoarece intentarea procesului de insolvabilitate nu semnifică începutul raporturilor de procedură civilă, ci continuarea unei etape specifice a procesului în general, precedată de o totalitate de acțiuni procesuale care au loc anterior intentării propriu-zise a procedurii de insolvabilitate.

Starea dată de lucruri este generată de specificul examinării cererii introductive. Astfel ca rezultat al depunerii cererii introductive instanța de judecată dispune prin încheiere primirea spre examinare a acesteia [3], ceea ce nu înseamnă intentarea procedurii de insolvabilitate, dar începutul unei etape premergătoare intentării procesului ce are ca scop verificarea existenței sau inexistenței temeiurilor pentru intentarea procesului de insolvabilitate. Prin urmare, deşi formal prin primirea spre examinare a cererii introductive se pune începutul raporturilor de procedură civilă, acestea nu presupun intentarea procedurii de insolvabilitate propriu-zise. Şi doar după verificarea existenței sau inexistenței temeiurilor de insolvabilitate instanța de judecată poate dispune intentarea procedurii de insolvabilitate în privința debitorului sau să adopte o altă hotărâre după caz [4].

Un aspect specific, doar pentru procedura de insolvabilitate, este tipul actului prin care se intentează procedura de insolvabilitate. În conformitate cu prevederile art. 14 al Codului de procedură civilă al RM [5], în formă de hotărâre se emite dispoziția primei instanțe prin care se soluționează fondul pricinii, iar în formă de încheiere se emite dispoziția primei instanțe prin care nu se soluționează fondul pricinii. În acest sens, procedura de insolvabilitate se intentează prin hotărâre judecătorească şi în cazul dat ea semnifică începutul tuturor acțiunilor care se vor desfăşura în privința debitorului insolvabil, şi nu sfârşitul acestora.

Importanța adoptării hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate este una categorică pentru întregul proces fiind cauza şi momentul de început al tuturor acțiunilor legate de desfăşurarea propriu-zisă a procedurii de insolvabilitate.

Un prim efect al intentării procedurii de insolvabilitate este înlăturarea *de iure* a debitorului de la administrarea şi dispunerea de bunurile incluse în masa debitoare [6]. În comparație cu perioada de până la intentare, când înlăturarea debitorului de la administrarea întreprinderii poate fi dispusă la solicitarea creditorilor şi poartă caracterul unei măsuri de asigurare, după intentarea procedurii de insolvabilitate, dreptul debitorului insolvabil de a administra întreprinderea şi de a dispune de bunurile sale încetează de drept. În acest sens, legea garantează strict efectele înlăturării debitorului de la administrarea propriilor bunuri instituind regula nulității a orice act efectuat de debitor asupra masei debitoare după intentarea procedurii de insolvabilitate [7].

De asemenea, ca rezultat al intentării procedurii de insolvabilitate, are loc suspendarea activității organelor de conducere a debitorului. Mai mult decât atât, asociații, fie acționarii, nu au dreptul de a primi oarecare plăți în calitate de dividende sau alte cote de participație în cadrul debitorului, precum şi nu au dreptul de a solicita separarea cotei de participație în masa debitoare în legătură cu ieşirea sau excluderea debitorului din lista asociaților, ceea ce înseamnă că echivalentul cotei de participație va fi achitat odată cu celelalte creanțe.

Un efect specific îl are intentarea procedurii de insolvabilitate asupra măsurilor de asigurare sau alte limitări aplicate debitorului până la intentarea procesului. În conformitate cu Legea insolvabilității, din momentul intentării procedurii de insolvabilitate orice măsuri de asigurare se anulează de drept şi se aplică în exclusivitate numai de către instanța de judecată care a intentat procedura de insolvabilitate. De menționat că în afară de anularea măsurilor de asigurare, odată cu intentarea procedurii de insolvabilitate, se interzice executarea oricăror obligații de masei debitoare pe o perioadă de 180 de zile din data intentării.

În vederea asigurării conservării masei debitoare, unul din efectele imperative ale intentării procedurii de insolvabilitate este suspendarea, odată cu intentarea procesului, a penalităților, dobânzilor şi altor plăți aferente datoriilor creditoare ale debitorului, precum şi a plăților aferente creditelor acordate debitorului de către Ministerul Finanțelor din bugetul de stat.

Unul din efectele intentării procesului de insolvabilitate de cea mai largă aplicabilitate este suspendarea altor procese civile pendente la data intentării procesului de insolvabilitate în care debitorul insolvabil îşi are calitate fie de reclamant, fie de pârât. Deşi lucrurile la prima vedere sunt destul de simple, suspendarea proceselor civile se realizează în conformitate cu următoarele reguli.

În cazul în care anterior intentării procesului de insolvabilitate a fost intentat un proces civil, în care debitorul este reclamant, acesta nu se va suspenda, procesul, în cazul dat, poate fi continuat de administratorul insolvabilității în procedura în care a fost pornit.

În situația în care anterior intentării procesului de insolvabilitate a fost intentat un proces civil în care debitorul este pârât, acesta iarăşi nu se va suspenda, dar vor fi preluate de administrator, cu condiția că litigiul se referă la separarea unui bun din masa debitoare, executarea creanțelor garantate, obligațiile masei debitoare.

Şi, în sfârşit, în cazul în care anterior intentării procesului de insolvabilitate a fost intentat un proces civil în care debitorul este pârât, iar reclamant este unul din creditorii chirografari, atunci procesul civil se va suspenda până la reluarea acestuia, fie până la încetarea procesului de insolvabilitate. Doar în acest caz vom vorbi despre aplicarea corectă a normei de trimitere de la art. 260 alin. (1) lit. d) a Codului de procedură civilă în coroborare cu prevederile art. 79 alin. (4) a Legii insolvabilității [9].

Referințe:

1. BELEI, Elena, CHIFA, Felicia, COJUHARI, Alexandru ş.a. *Drept procesual civil: partea specială. Curs universitar.* Chişinău: Tipografia Centrală, 2009. 440 p., ISBN 978-9975-78-784-0.
2. *Ibidem.*
3. Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 193-197/663 din 14.09.2012, art. 21.
4. *Ibidem,* art. 30.
5. Codul de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 111-115/451 din 12.06.2003.
6. Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 193-197/663 din 14.09.2012, art. 74.
7. *Ibidem.*
8. *Ibidem.*